

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

MODERN PHILOLOGY

Науковий журнал

Випуск 5

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

Науковий журнал «Modern Philology» засновано у 2024 році Одеським національним морським університетом.

Реєстрація в Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення:
Рішення № 887 від 21.03.2024 р.
Ідентифікатор медіа: R30-02771.

Суб'єкт у сфері друкованих медіа – Одеський національний морський університет
(вул. Мечникова, 34, м. Одеса, 65029, e-mail: priem@onmu.org.ua. Тел.: +38 (048) 732-17-35).

Періодичність виходу: 2 рази на рік.
Мова видання: українська, англійська.

Фахова реєстрація (категорія «Б»): Наказ МОН № 1721 від 10.12.2024 р. (Додаток 3).
Спеціальність: В11 Філологія (за спеціалізаціями).

*Рекомендовано до друку Вченою Радою
Одеського національного морського університету
(протокол № 10 від від 26.02.2026)*

Офіційний сайт видання: journals.onmu.in.ua/index.php/modernphilology

Головний редактор – Смаглій Валерія Михайлівна, доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри, Одеський національний морський університет, Україна

Редакційна колегія:

Бабелюк Оксана Андріївна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов та перекладознавства, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Україна

Бігунова Наталя Олександрівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Україна

Василіна Катерина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології, в. о. декана факультету іноземної філології, доцент кафедри англійської філології та лінгводидактики, Запорізький національний університет, Україна

Дерік Ілона Морисівна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Україна

Іліаді Олександр Іванович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Україна

Коляса Олена Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови і перекладу, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка; Одеський національний морський університет, Україна

Корольова Тетяна Михайлівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри «Філологія», Одеський національний морський університет, Україна

Приходченко Олександра Олексіївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування, Запорізький національний університет, Україна

Ребрій Інна Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов, Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, Україна

Шкворченко-Осадца Наталія Миколаївна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри романо-германської філології та методики викладання іноземних мов, Міжнародний гуманітарний університет, Україна

Шмігер Тарас Володимирович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри перекладознавства та контрастивної лінгвістики імені Григорія Кочура, Львівський національний університет ім. І. Франка, Україна

Юхимець Світлана Юріївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри «Іноземних мов та перекладу», Одеський національний морський університет, Україна

Божил Христов (Bozhil P. Hristov), кафедра англійської та американської філології, Факультет класичних та новітніх мов, Софійський університет імені Святого Климента Охридського, Болгарія

Магдалена Петрова Костова-Панайотова (Magdalena Kostova-Panayotova), доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання іноземних мов, Софійський університет імені Святого Климента Охридського, Болгарія

Мірча Мініка (Mircea Minică), доктор філософії, старший науковий співробітник, член кафедри лексикографії, Інститут лінгвістики та історії літератури ім. Секстіль Пушкаріу, Румунська академія, Клуж-Напока, Румунія

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

ISSN 3041-1564 (Online)

ISSN 3041-1556 (Print)

© Одеський національний морський університет, 2026

ЗМІСТ

Бігунова Н. О., Савілова Л. В. МУЛЬТИМОДАЛЬНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КОМПЛІМЕНТУ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ.....	9
Богуславський С. С. КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ МОДЕЛІ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ ЛЮТЕРАНСЬКОЇ ПРОПОВІДІ: ТЕОЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ	16
Бондаренко В. О. ДЕФІНІЦІЙНИЙ ПАРАМЕТР КОНЦЕПТУ «WERBUNG» У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ: КОГНІТИВНО-ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА СЕМАНТИЧНІ КОМПОНЕНТИ.....	27
Bosa T. S., Lazarchuk S. F. PROBLEMS OF LITERARY TRANSLATION (ON THE MATERIAL OF WORKS BY J. W. GOETHE).....	33
Боєва Е. В., Іщенко А. О. ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ КОНЦЕПТИ В УКРАЇНСЬКОМУ, АНГЛІЙСЬКОМУ ТА КИТАЙСЬКОМУ КІНОДИСКУРСАХ: ТИПОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	41
Вакулович Л. Л. ДИСКУСІЯ ЯК РІЗНОВИД УСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: МОВНОСТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	47
Вербицька Т. Д., Мальцева М. І. ФОНЕТИЧНА ВАРІАТИВНІСТЬ, РЕДУКЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ЕКСПРЕСИВНА ПРОСОДІЯ НІМЕЦЬКОГО МОЛОДІЖНОГО МОВЛЕННЯ В УСНІЙ КОМУНІКАЦІЇ.....	53
Винар С. М. ПРИРОДА В ДРАМІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ «ІФІГЕНІЯ В ТАВРІДІ»: ДІАЛОГ З АНТИЧНОЮ ТРАДИЦІЄЮ.....	62
Волков А. О. ФУНКЦІЙНО-СЛОВОТВІРНА СПЕЦИФІКА УКРАЇНСЬКИХ ІМПЕРАТИВІВ У ТВОРЕННІ УКРАЇНСЬКИХ ПРИЗВИЩ ІЗ КОМПОНЕНТОМ ВІДСУТНОСТІ.....	67
Гудкова Н. М. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА АСИМЕТРІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ЗІСТАВНОЇ ЛЕКСИКОЛОГІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ДІЛОВОГО ДИСКУРСУ).....	73
Гурко О. В., Осипенко В. Ю. ФОРМАЛЬНИЙ ТА ФУНКЦІЙНИЙ ПІДХОДИ ДО СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ ДИСКУРСУ.....	77
Дідур Л. С. МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ТА УКРАЇНІЗАЦІЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОДЕЩИНИ: ВИКЛИКИ ТА ЗДОБУТКИ	84
Добровольська С. Р. ПЕРЕКЛАД ТЕРМІНІВ СФЕРИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	93
Дьоміна Н. Ю. ПРОСОДИЧНІ МАРКЕРИ ПЕРЕКОНЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ БЛОГЕРА В МЕРЕЖІ INTERNET.....	98

ПЕРЕКЛАД ТЕРМІНІВ СФЕРИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Добровольська Світлана Романівна,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри іноземних мов та перекладознавства

Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

ORCID ID: 0000-0002-2389-4890

У статті досліджуються лексико-семантичні особливості термінології сфери міжнародного співробітництва та специфіка перекладу термінологічних одиниць з англійської мови на українську. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю адекватної передачі юридичних термінів у процесі міжкультурної комунікації та значними розбіжностями у розвитку англійської та української термінологічних систем, які зазнають різних впливів.

Проаналізовано наукові доробки вітчизняних та зарубіжних дослідників, які розробили теоретичні основи перекладу юридичної термінології та запропонували різноманітні перекладацькі прийоми й трансформації. Висвітлено сучасні підходи до класифікації лексичних, граматичних, семантичних та стилістичних трансформацій у процесі міжмовного перенесення термінологічних одиниць.

*Виявлено характерні лексико-семантичні особливості текстів міжнародної співпраці: використання власних назв, зокрема топонімів та ергонімів як назв міжнародних угод, установ та організацій; значна кількість латинських термінів; архаїзми з префіксами *here-* та *there-*; мовні кліше для забезпечення точності та стандартизації юридичної мови; дублети та триплетти як поєднання синонімів для передачі єдиної юридичної концепції. Підкреслено шаблонність і клішованість дискурсу.*

Систематизовано основні прийоми перекладу термінів: переклад за допомогою лексичного еквівалента, аналогова заміна, експлікація, калькування, транскрибування, транслітерація, модуляція. Детально розглянуто семантичні перекладацькі трансформації: конкретизацію, генералізацію, диференціацію, додавання та опущення, які допомагають зберегти значення термінологічних одиниць за можливої зміни їхньої структури.

Визначено комплекс труднощів перекладу термінів права: відсутність аналогів у мові перекладу, багатозначність термінологічних одиниць, контекстуальна залежність перекладу, належність до різних національно-правових систем, відмінності культур країн, проблема передачі правових реалій, вплив латинської мови на формування англійської юридичної термінології, наявність значної кількості скорочень. Підкреслено, що для успішного перекладу необхідне володіння лінгвістичними, культурними та правовими знаннями, глибоке розуміння концептуальної картини світу обох мов та орієнтація у специфіці правових систем.

Ключові слова: юридична термінологія, міжнародне співробітництво, перекладацькі трансформації, лексико-семантичні особливості, англо-український переклад, правові системи, термінологічні одиниці.

Dobrovolska Svitlana. Translation of terms in the field of international cooperation: lexical and semantic features and translation transformations

The article examines the lexical and semantic features of terminology in the field of international cooperation and the specifics of translating terminological units from English into Ukrainian. The relevance of the study is determined by the need for adequate translation of legal terms in the process of intercultural communication and significant differences in the development of English and Ukrainian terminology systems, which are subject to different influences.

The scientific works of domestic and foreign researchers who developed the theoretical foundations of legal terminology translation and proposed various translation techniques and transformations are analyzed. Modern approaches to the classification of lexical, grammatical, semantic, and stylistic transformations in the process of interlingual transfer of terminological units are highlighted.

Ураховуючи ступінь близькості правових систем та мов, можна визначити чотири можливі ситуації: 1) коли дві правові системи та мови тісно пов'язані, проблема перекладу вирішується просто; 2) коли правові системи тісно пов'язані, а мови ні, особливі труднощі не виникають; 3) коли правові системи різні, але мови споріднені, труднощі суттєвіші; 4) коли дві правові системи та мови неспоріднені, труднощі значно зростають [13, с. 30–31].

Додаткові джерела труднощів: відмінності культур різних країн; проблема передачі змісту правових реалій (*king's clemency* – помилування королем); багатоманітність способів перекладу (*delinquency* – порушення, проступок, злочинність); різноманітність конструкцій для трансформаційного перекладу словосполучень (*crime figures* – статистичні дані про злочинність); значний вплив латинської мови на формування англійської юридичної термінології (*malum-in-se* – діяння, що є злочином за своїм характером); наявність значної кількості скорочень: А/О (*arresting officer*) – поліцейський, який здійснив арешт.

Висновки. Труднощі перекладу термінів сфери міжнародного співробітництва з англійської мови на українську спричинені недостатнім володінням лінгвістичними, країноз-

навчими, культурними і правовими знаннями, які необхідно враховувати під час інтерпретації терміну. Щоб подолати ці труднощі, перекладач повинен виконати певні вимоги: хороше знання вихідної мови і гнучке володіння мовою, на яку здійснюється переклад, глибоке знання перекладацьких прийомів та трансформацій, знання культури обох країн, а також володіння предметом, орієнтація в концептуальній картині світу. Дослідження показало, що сфера міжнародного співробітництва характеризується шаблонністю і клішованістю дискурсу, який виражається синтаксичними конструкціями, термінами та словосполученнями. Значну частину лексики становлять топоніми та ергоніми. Професійна лексика містить велику кількість слів іншомовного походження, особливо латинського, а також архаїзми, триплети й дублети. Виявлено, що основними прийомами перекладу термінів є експлікація, калькування, транслітерація, транскрибування, аналогова заміна та модуляція. Основними семантичними перекладацькими трансформаціями виступають конкретизація, генералізація, додавання та опущення, які допомагають зберегти значення термінологічних одиниць за можливої зміни їхньої структури.

Література:

1. Білозерська Л.П., Возненко Н.В., Радецька С.В. Термінологія та переклад : навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2010. 232 с.
2. Волченко О.М., Нікішина В.В. Відтворення англійських юридичних термінів як перекладознавча проблема. *Молодий вчений. Серія «Філологічні науки»*. 2018. Вип. 56.4(4.4). С. 85–88. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4.4/23.pdf>
3. Гнатюк О.М. Лексико-семантичні особливості перекладу англійської термінології сфери міжнародного співробітництва українською мовою (на матеріалі Угоди про асоціацію між Україною та ЄС) : магістерська дис. : 035. Київ, 2022. 138 с.
4. Дудка А.А. Класифікації англійських юридичних термінів та прийоми їх перекладу на українську мову. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2009. № 12(175).
5. Зарума-Панських О.Р. Англійська лексика міжнародних договорів: структурні, семантичні та дискурсні особливості : автореф. дис. ... канд. філолог. наук : 10.02.04. Львів, 2001. 20 с.
6. Зеленська О.П. Труднощі під час перекладу термінів кримінального права з англійської мови на українську. *Мова і культура*. 2018. Вип. 21. С. 453–458. URL: <https://cutt.ly/ML6xT1p>
7. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2002. 407 с.
8. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник. Вінниця, 2001. 448 с.
9. Лисенко О.А., Пивоваров В.М., Сідак Л.М. Українська мова (за правознавчим спрямуванням) : навчальний посібник. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2014. 340 с.
10. Циткіна Ф.О. Термінологія й переклад. Львів : ВЛП, 2003. 187 с.
11. Bohm R.M., Haley K.N. Introduction to criminal justice. Woodland Hills, Ca: McGraw-Hill Companies, 2002. 584 p.
12. Cao D. Translating law. Clevedon: Multilingual Matters Ltd, 2007. 208 p.
13. Dijk T. A. van. Discourse and Communication: New Approaches to the Analysis of Mass Media Discourse and Communication. Berlin, 1985. 367 p.
14. Hornby A.S. Oxford advanced learner's dictionary of current English. Oxford: Oxford University Press, 1992. 1579 p.

References:

1. Bilozerska, L.P., Voznenko, N.V., Radetska, S.V. (2010). Terminolohiia ta pereklad: navchalnyi posibnyk dlia studentiv filolohichnoho napriamu pidhotovky [Terminology and Translation: A Textbook for Students of Philological Training]. Vinnytsia: Nova Knyha, 232 s. [in Ukrainian].
2. Volchenko, O.M., Nikishyna, V.V. (2018). Vidtvorennia anhliiskykh yurydychnykh terminiv yak perekladoznavcha problema [Reproduction of English Legal Terms as a Translation Problem]. *Molodyi vchenyi. Serii: Filolohichni nauky*, 56.4 (4.4), S. 85–88. Retrieved from: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4.4/23.pdf> [in Ukrainian].
3. Hnatiuk, O.M. (2022). Leksyko-semantychni osoblyvosti perekladu anhlmovnoi terminolohii sfery mizhnarodnoho spivrobotnytstva ukrainskoiu movoiu (na materialy Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta YeS) [Lexical and Semantic Features of Translation of English Terminology in the Field of International Cooperation into Ukrainian (based on the Association Agreement between Ukraine and the EU): Master's thesis: 035 Philology]. Kyiv, Ukraine, 138 s. [in Ukrainian].
4. Dudka, A.A. (2009). Klasyfikatsii anhliiskykh yurydychnykh terminiv ta pryomy yikh perekladu na ukrainsku movu [Classifications of English Legal Terms and Methods of Their Translation into Ukrainian]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*, 12(175) [in Ukrainian].
5. Zaruma-Panskykh, O.R. (2001). Anhliiska leksyka mizhnarodnykh dohovoriv: strukturni, semantychni ta dyskursni osoblyvosti [English Vocabulary of International Treaties: Structural, Semantic and Discourse Features: abstract of dissertation for the degree of Candidate of Philological Sciences]. Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine, 20s. [in Ukrainian].
6. Zelenska, O.P. (2018). Trudnoshchi pid chas perekladu terminiv kryminalnoho prava z anhliiskoi movy na ukrainsku [Difficulties in Translating Criminal Law Terms from English into Ukrainian]. *Mova i kultura*, 21, S. 453–458. Retrieved from: <https://cutt.ly/ML6xTlp> [in Ukrainian].
7. Karaban, V.I. (2002). Pereklad anhliiskoi naukovo i tekhnichnoi literatury. Hramatychni trudnoshchi ta zhanrovo-stylistychni problemy [Translation of English Scientific and Technical Literature. Grammatical Difficulties and Genre-Stylistic Problems]. Vinnytsia: Nova knyha, 407 s. [in Ukrainian].
8. Korunets, I.V. (2001). Teoriia i praktyka perekladu (aspektnyi pereklad): pidruchnyk [Theory and Practice of Translation (Aspect Translation): A Textbook]. Vinnytsia, 448 s. [in Ukrainian].
9. Lysenko, O.A., Pyvovarov, V.M., & Sidak, L.M. (2014). Ukrainska mova (za pravoznavchym spriamuvanniam): navchalnyi posibnyk [Ukrainian Language (Legal Orientation): A Textbook]. Kharkiv: Nats. yuryd. un-t im. Yaroslava Mudroho, 340 s. [in Ukrainian].
10. Tsytkina, F.O. (2003). Terminolohiia y pereklad [Terminology and Translation]. Lviv: VLI, 187 s. [in Ukrainian].
11. Bohm, R.M., Haley, K.N. (2002). Introduction to Criminal Justice. Woodland Hills, CA: McGraw-Hill Companies, 584 p.
12. Cao, D. (2007). Translating Law. Clevedon: Multilingual Matters Ltd, 208 p.
13. Dijk, T.A. van. (1985). Discourse and Communication: New Approaches to the Analysis of Mass Media Discourse and Communication. Berlin, 367 p.
14. Hornby, A.S. (1992). Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. *Oxford: Oxford University Press*, 1579 p.

Дата першого надходження статті до видання: 02.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 29.01.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 06.04.2026